

LUNDS
UNIVERSITET

Medie- och kommunikationsvetenskap
Institutionen för kommunikation och medier
MKVA21
B-uppsats
Höstterminen 2011

Kärleksfulla fans

- En studie om filmserien *the Twilight saga* och identitetsskapande

Av: Emily Waldén & Ellinora Zadik

Handledare: Joanna Doona

Sammanfattning

Uppsatsens titel: Kärleksfulla fans – en studie om *Twilight* och identitetsskapande

Institution: Lunds universitet, Enheten för Medie & Kommunikationsvetenskap

Kurs: MKVA21, B-uppsats, HT 2011

Författare: Emily Waldén och Ellinora Zadik

Handledare: Joanna Doona

Nyckelord: *Twilight*, identitet, subkultur, genus, fan, fankultur, deltagandekultur

Problem: Då *Twilight* har blivit till ett stort medialt fenomen med fans över hela världen blir det intressant att se till huruvida ett identitetsskapande formas utifrån *Twilight*, samt vad detta skapande av identitet skulle kunna komma att innebära.

Syfte: Att se hur fans går till väga i sitt identitetsskapande kring fenomenet *Twilight*, samt hur de förhåller sig till fenomenets bild av genus och sexualitet.

Metod: Studien kombinerar kvalitativ metod med kvantitativ i form av enkätundersökning, djupintervju och textanalys.

Slutsatser: Fans skapar identitet utifrån *Twilight* då det gäller synen på relationer och framför allt kärlek. *Twilight* som förmedlare av gamla normer och värderingar är något som kritiker belyser, men som fansen själva inte upplever som problematiskt.

1. Innehållsförteckning

2. INLEDNING OCH BAKGRUND	1.
2.1 BAKGRUND	1.
2.2 TIDIGARE FORSKNING	2.
3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2.
4. TEORI	3.
4.1 SJÄLVIDENTITET	3.
4.2 KULTURSOCIOLOGI	3.
4.3 DELTAGANDEKULTUR	4.
4.4 GENUSPERSPEKTIV	5.
5. METOD	6.
5.1 TEXTANALYS	6.
5.2 ENKÄTUNDERSÖKNING	6.
5.3 DJUPINTERVJU	7.
5.4 KÄLLKRITIK	8.
6. ANALYS	10.
6.1 RELATION TILL FIKTION	10.
6.2 TWILIGHT SOM IDEAL	12.
6.3 MANLIGT PERSPEKTIV INOM FÄLTET	16.
6.4 KÄRLEKSFULLA FANS	18.
7. DÅ FILM BLIR IDENTITET – SLUTDISKUSSION	20.
REFERENSLISTA	22.
ELEKTRONISKA KÄLLOR	23.
BILAGA 1 - ENKÄTEFORMULÄR	24.
BILAGA 2 - RESULTAT AV ENKÄTUNDERSÖKNING	25.
BILAGA 3 – INTERVJUCITAT	26.

2. Inledning och bakgrund

The Twilight saga är en romantisk filmserie om kärlekskranka vampyrer, varulvar och människor. Härefter kommer *the Twilight Saga* att gå under namnet *Twilight* då det i folkmun är det begrepp som man använder om filmerna. Att inom media använda sig av "arten" vampyr är ingenting som är unikt för *Twilight*. Under de senaste åren har en rad TV-serier såsom *True Blood* och *Vampire Diaries* blivit tittarsuccéer och vampyrtrenden är påtaglig. En fan-kultur kring *Twilight* har snabbt vuxit fram och omfattar vad som skulle kunna ses som nästintill besatta fans med drömmar om ett liknande liv. Fansen möts bland annat i onlineforum och communitys där ett utbyte sker kring filmerna samt skådespelarna. En fankultur har bildats och förhållandet mellan människor och vampyrer tilltalar en stor grupp människor. *Twilight* har blivit ett fenomen och vi undrar vad denna fankultur kan ha för inverkan på fansens identitet och vad filmerna gör i skapandet av den.

2.1 Bakgrund

Den första *Twilight*-filmen hade premiär i slutet av 2008 och i dagsläget finns det fyra filmer. Den fjärde filmen *Breaking Dawn del 1* har nyligen haft premiär och kommer att uppföljas av den avslutande filmen i serien som släpps i slutet av 2012. De i dagsläget fyra existerande filmerna har haft en total budget 282,5 miljoner dollar (The Wrap, 2011) och är därmed stora satsningar från filmindustrins håll. Filmerna är baserade på en bokserie av Stephanie Meyer. Den första boken "Om jag kunde drömma" släpptes år 2005 och blev direkt en succéroman. Härmed föddes fenomenet *Twilight* och en hel värld av fans. I denna undersökning kommer inte böckerna att vidare behandlas. *Twilight*-filmerna handlar till en början om den unga och oskuldsfulla skoltjejen Bella Swan som flyttar till en småstad för att bo hos sin far. Bella förväntade sig att det nya livet i den lilla staden skulle präglas av en gråskalg tristess, vilket snabbt skulle visa sig felaktigt. I skolan träffar Bella Edward, en vacker ung man som är både iskall och likblek. Det visar sig att Edward är vampyr. Edward och Bella inleder till sist en ganska omöjlig kärlekshistoria. Filmerna präglas av rivalitet, kärlekskval, ondska, livskval och identitetssökande. I filmerna finns ett svindlande triangeldrama där Bella står i centrum mellan Edward och varulven Jacob. Hon älskar ändock Edward och vill till och med att han ska omvända henne till vampyr för att på så sätt kunna leva med honom för alltid. Bella har fastnat i en värld där hon slits mellan kärleken och har en önskan om ett evigt liv. I den fjärde filmen gifter sig Bella till sist med Edward. Under parets smekmånad förlorar Bella sin oskuld och blir gravid. Graviditeten innebär att Bella riskerar sitt liv, men trots alla risker vägrar Bel-

la att göra abort. Lyckligt nog föds tillslut parets dotter Renesmee, men det är bara början på ytterligare livsdilemman.

2.2 Tidigare forskning

Vi har använt Henry Jenkins bok *Konvergens kulturen* (1997) där Jenkins beskriver fans och dess deltagarkulturer utifrån att se till hur en kultur kring *Harry Potter* och en kultur kring *Star Wars* bland annat skapas och utvecklas. Vi har valt att tillämpa vissa av dessa teorier på ett fenomenet *Twilight* då vi ser ett samband i kulturskapandet. Henry Jenkins har även skrivit boken *Fans, bloggers and gamers* (2006) som behandlar fan- och deltagandekultur något som den här undersökningen har färgats av.

Tidigare har det skrivits en b-uppsats vid Lunds Universitet av Levin, Hultén & Lisserow, *I'm not a Twilightfan, I'm Bella* (2010) som berör en liknande utgångspunkt kring *Twilight* och dess fans som vi kommer att ha. Levin, Hultén & Lisserow ser på ett identitetsskpanade utifrån en textanalys av onlinecommunitys vilket även vi delvis kommer att göra.

Natalie Wilson är kvinnoforskare och har skrivit boken *Seduced by Twilight* (2011) där hon beskriver Meyers böcker och filmerna som upprätthållare av vissa konservativa ideal. Böckerna och filmerna bör, enligt Wilson, ses på ett sätt där man framlägger dess fiktion mycket tydligt eftersom den norm som lever inom dem är omodern och inte något för människor att anamma (jfr Wilson 2011: 7f).

Bortsett från *Konvergens kulturen* (1997) har den tidigare forskningen fungerat som inspiration snarare än teori eftersom det inte funnits utrymme för detta inom ramarna för uppsatsen. Givetvis är den tidigare forskningen relevant, men i förhållande till uppsatsens syfte har den inte bidragit till djupare kunskap om fenomenet och kommer därför inte behandlas på ett djupare plan.

3. Syfte och frågeställning

Då en film övergår från enbart visuell underhållning till att bli ett fenomen som skapar livsstilar blir det intressant att se till hur dessa yttrar sig. I detta fall handlar det om en filmserie som gett upphov till väldigt mycket runt omkring; det har till och med vuxit fram en slags antikultur som lever på att hata filmerna. Ungdomar är den grupp som är de huvudsakliga aktörerna i diskussionerna online. Filmerna, som i högsta grad är fiktion, med ett tydligt vampyrtema

lyckas ändå skapa en slags subkultur. Utifrån detta blir det intressant att se hur människor går till väga i sitt identitetsskapande kring fenomenet *Twilight*. Även manlighet, kvinnlighet och sexualitet speglas på ett visst sätt i filmerna, något som blir intressant att belysa ur ett genusperspektiv.

Syftet med denna uppsats är sålunda att undersöka hur unga människor skapar identitet utifrån *Twilight*-filmerna. Vidare vill vi belysa vilka normer rörande kön och sexualitet som synliggörs samt hur informanterna förhåller sig till dessa. För att synliggöra detta ställer vi följande frågor:

- Hur skapar individer inom en viss kultur identitet genom ett visst medialt fenomen?
- Vilken symbolik förmedlar filmerna som människor eventuellt överför till sitt vardagliga liv?
- Vilken bild av manlighet, kvinnlighet och sexualitet är det som filmerna representerar för fansen?

4. Teori

Själva undersökningen präglas genomgående av ett genustänk och detta kommer vara ett återkommande tema i hela analysdelen då alla våra teorier färgas av detta. Nedan kommer teorierna att presenteras var för sig.

4.1 Självidentitet

Självidentitet är självet så som det reflexivt uppfattas av personen utifrån hans eller hennes biografi (Giddens, 1997: 68).

Att definiera ordet självidentitet går inte att göra utifrån ett visst specifikt drag eller en samling av drag som finns hos individen. Självidentitet skapas genom en uppfattning av den egna individen beroende på hans eller hennes levnadshistoria. Självidentitet är därmed ingenting som existerar utan någonting som skapas i ett förhållande till tid (Giddens, 1997: 68). Ashmore & Jussim (1997: 23-25) menar att synen på en individs identitet dels påverkas av en viss kultur samtidigt som den påverkas genom den egna identiteten. Det egna "jaget" består inte bara av ett "jag" utan det kan ses som flerfaldig. Identiteten förändras utifrån situationen som existerar. En individs identitet behöver och är i många fall inte den samma när individen exempelvis jobbar eller umgås med familjen. Förändringsprocessen som sker rörande en indi-

vids självidentitet kan förklaras genom att en individ ges och tillgodoser sig själv med flertalet olika roller som i sig skapar olika identiteter (Ashmore & Jussim: 1997: 24).

Förändringar rörande aspekter av det personliga livet är enligt Giddens (1997: 44) direkt förbundna med uppkomsten av sociala förbindelser med en mycket stor räckvidd. Detta medför att självidentiteten är direkt kopplad till samhället och vice versa.

4.2 Kultursociologi

Pierre Bourdieus kulturteorier handlar om vad som ger status inom olika områden, eller vad han kallar för *fält*. Enligt Bourdieu finns det tre fenomen som är symboliska kapital inom ett fält; *kulturellt kapital*, *socialt kapital* samt *ekonomiskt kapital*. För att en person ska införskaffa sig status inom ett visst fält krävs det att denne innehar åtminstone något från dessa. Om samma person innehar kapital från två av dessa, höjs dennes status inom fältet, medan den som är i besittning av alla tre har den allra högsta statusen inom sitt fält. Vad kulturellt och symboliskt kapital kommer handla om inom vårt fält, *Twilight*-fältet, kommer vi att behandla i analysens del. Överlag är kulturellt kapital ”det mått av behärskning man har över de kulturella praktiker som ett givet samhälle erkänner som legitima” (Callinicos 2009:408). Bourdieu utgår från att symboliska konstruktioner inom en viss kultur också bör uppfattas som sociala handlingar. Det sociala samspelet inom olika fält ses som en produkt av den strukturalistiska ordningen som råder inom fältet och vice versa, sålunda är bägge två nödvändiga för varandra (jfr Callinicos 2000:406). Bourdieu använder sig av begreppet *habitus* vilket är något som varje människa har och det formas utifrån den miljö som man växer in i. Habitus är något som är omedvetet för människan (Callinicos 2000:412). Denna studie behandlar den subkultur som kategorin *Twilight*-fans befinner sig inom och utifrån Bourdieus teorier ser vi till vad som är rätt habitus inom denna grupp och vad som är rätt eller fel i ett givet tillfälle. Allt är former av symboliskt kapital och allt som finns är kulturellt konstruerat (jfr. Borda & Lundin 1986:67f). Makt inom ett fält är något som vidhålls genom att använda den rätta kulturen som ett vapen mot de som vill upp. Utifrån Bourdieus idéer ligger status i olika saker beroende på en människas kontext vilket ligger nära Saussures idéer om strukturalismen (jfr Callinicos 2009:407).

Ferdinand de Saussure studerade vetenskapen av tecken och lade grunden till begreppet semiologi. Teorin behandlar hur människor kodar och tolkar tecken beroende på uppväxt, kön, kultur och så vidare (Strinati 2004: 96-98). Teorin används i uppsatsen inom ramarna för Bourdieus fältteori och tillämpas på fenomenet *Twilight saga* då den belyser de aspekter som

vi studerar. Semiotiken förnekar inte att det finns en objektiv verklighet, men hävdar att vår kunskap om verkligheten härrör i kulturella företeelser såsom språk (Strinati 2004: 178).

4.3 Deltagandekultur

En films berättelse har idag i allt högre grad förvandlats till en förmåga att skapa världar. Filmens tillverkare skapar idag miljöer som inte kan upplevas eller utforskas i sin helhet i ett enda verk eller medium. Detta har medfört att filmens värld har blivit större och står nu i relation till de individer som är fans till filmen. Dagens teknik med framför allt internet har möjliggjort det för producenter och konsumenter att tillsammans vidareutveckla ett medium. Fansen har därmed getts makt att både spekulera och vidareutveckla filmer i nya riktningar. En filmskapares uppgift är att presentera en värld som tillåter individer att delta och forma filmens framgång (Jenkins 2008: 99ff).

Då den mest aktiva gruppen av mediepubliken utgörs av fans, som vägrar att helt acceptera och nöja sig med det som erbjuds endast via en kanal, kräver denna grupp att få delta fullt ut. Deltagandet möjliggörs genom medieteknologi och idag kanske främst genom internet. Internet har gjort fankulturen mer synlig genom att erbjuda en distributionskanal för "amatörproducerad" kultur. Denna synlighet har medfört nya möjligheter för medieindustrin då de nu kan interagera med fansen för att gynna kommersiella intressen. Idag finns det en möjlighet för konsumenter att integrera med medieindustrierna genom allt fler öppna kanaler. På så sätt är både distributörerna och konsumenterna delaktiga i produktion och distribution av samma kulturprodukt, vilket i sig leder till nya vägar för medieindustrin.(Jenkins 2008: 137ff)

Idag krävs det enligt Jenkins (2008: 178-179)vissa färdigheter för att vara en fullvärdig deltagare i en viss kultur. Dessa färdigheter omfattar förmågan att sammanställa kunskap med andra i en gemensam strävan, förmågan att jämföra och dela med sig av värdesystem, förmågan att göra kopplingar och tolkningar av känslor som förmedlas och förmågan att sprida en skapelse över internet så att fler kan ta del av det skapandet. Alltså, deltagandet formas av kulturella och sociala konventioner som kontrolleras av mediekonsumenterna (Jenkins 2008: 139).

4.4 Genusperspektiv

Då en teori om socialisation och könsroller grundar sig i tanken att det finns en biologisk skillnad mellan kön är den inlärning som sker parallellt med livet av mindre vikt (Davies 2003: 16-17). Individer formas att behålla den könsroll de har tillgetts genom föräldrar, vän-

ner, medier etcetera. Det finns i denna syn ingen möjlighet för en individ att agera med ett aktivt handlande eller att delta i konstruktionen av en social värld. En individ har tilldelats en könsroll vilken ska bevaras och formas utifrån rådande norm i samhället.

Vad som är maskulint eller feminint är enligt Davies (2003: 26) inga medfödda egenskaper hos en individ. Definitionen av maskulint och feminint är inbyggda i samhällets struktur och är både ett resultat av hur ett liv levs och en förutsättning för tillvaron som existerar. Genom att vara en del av samhället accepteras ett övertagande kring begreppet kön så som det tidigare har konstruerats. Detta övertagande omfattar definitionen maskulinitet som herravälde, dominans och makt. Maskulinitet generaliseras och omfattar tanken att alla män är överlägsna kvinnor när det kommer till makt och styrka. ”Män är motsatsen till kvinnor” (Davies 2003: 27-28). Då genusaspekten tillämpas på studier av populärkultur kan man skapa en mer representativ och komplett bild av problemet. Ett problem inom kulturstudier är att så fort det handlar om något som enbart kvinnor gillar ses detta ofta som kommersiellt och populärkultur medan den manliga kulturen istället ges en högre status och blir därmed ”den rätta” (jfr Strinati 171ff).

5. Metod

Följande metoder kommer att redovisas var för sig och är noga utvalda för undersökningens syfte. Utefter teorierna har vi valt att använda oss av metoder som gynnar uppsatsens kvalitativa och kvantitativa ansats. Varje specifik metod i sig har haft ett medvetet urval där vi har valt att fokusera på de resultat som varit fruktsamma för analysen. Den kvalitativa ansatsen i uppsatsen ligger som huvudfokus och den kvantitativa delen används snarare som ett redskap då vi bemöter vårt material.

5.1 Textanalys

Textanalysens utgångspunkt har varit att se till vad texten berättar om det kulturhistoriska sammanhanget (jfr. Östbye et al. 2003: 96). Den text som produceras av individer på onlinecommunitys bidrar till skapandet av den subkultur som vi har studerat och därför vill vi belysa detta i relation till *Twilight*. Diskussionstrådarna inom onlinecommunitys har lett till en viss kunskap om gemensamma föreställningar och fördomar som finns inom subkulturen *Twilight*-fans samt vilka motpoler det finns gentemot gruppen. En del citat är hämtade från engelsk-

språkiga hemsidor och vi har valt att behålla språket i dess ursprungliga form för att på så sätt ge en korrekt bild av vad dessa människor tycker.

Urvalet av tankar och citat har skett strategiskt. Utifrån existerande urvalsramar, i detta fall ett antal utvalda fansidor och internetforum, var målet med textanalysen att den skulle vara reliabel och det medför stora krav på det strategiska urvalet. Vi har valt att fokusera på diskussionstrådar som belyser hur personer känner igen sig i filmerna och textanalysens ansats är att ge en mer trovärdig helhetsbild.

5.2 Enkätundersökning

Undersökningen är huvudsakligen av det kvalitativa slaget, men kompletteras av en mindre enkätundersökning. Den kvantitativa delen bidrar till att ge en viss förståelse kring fenomenet, men den får ses genom ett par kvalitativa glasögon. Resultaten från enkätundersökningen har fungerat som inspirationskälla i textanalyser och vid analyserandet av djupintervjuerna och på så sätt har metoderna kompletterat varandra på ett fruktbart sätt. Den kvalitativa ansatsen är vår huvudsakliga utgångspunkt och kompletteras av enkätundersökningen.

I enkätundersökningar kan man urskilja olika teman; kunskapsfrågor, beteendefrågor och frågor om den egna situationen samt attitydfrågor (Östbye et al 2003: 139) . Beteendefrågor och frågor som berör den egna situationen är av intresse för vår undersökning då vi vänder oss till människors inre värld. Även attitydfrågor har till viss del färgat vårt val av variabler. Detta strategiska val har skett för att på så sätt kunna tydliggöra människors syn på sig själva utifrån *Twilight*. Statistik kan ha ett dåligt rykte och ofta misstänker man att statistiken är både felaktig och manipulerande - gynnad för kommersiella intressen (Best 2001: 5). Dock har den ändå sina positiva fördelar och eftersom denna studie inte berör tolkande av redan gjord statistik fokuserar vi på denna kritiska aspekt i förhållande till hur vi själva väljer att framföra resultatet från vår utförda enkätundersökning. Inom kvantitativa studier ligger styrkan i hög reliabilitet och att ifrågasätta validiteten i en enkätundersökning berör främst attitydfrågorna då svaren på dessa frågor alltid tåls att reflektera över(Östbye et al. 2003: 41). Genom att kombinera öppna och slutna frågor tillhandhålls svarsalternativ som "annat" eller "vet ej" för att på så sätt öka undersökningens reliabilitet. Även slutna frågor har ställts för att tydliggöra och stärka undersökningen och på så sätt kunna kategorisera våra informanter (jfr Östbye et al. 2003: 139ff).

Vid den genomförda enkätundersökningen (se bilaga 2) har vi gjort ett slumpmässigt strategiskt urval som består av individer som gick på premiären av filmen *Breaking Dawn del 1*, på biografen Filmstaden Storgatan i Malmö, klockan 18:15 den 16:e november 2011. Cirka en tredjedel av dem som såg filmen vid denna tidpunkt har medverkat i vår enkätundersökning vilket var 40 personer. Salongen rymmer en total av 134 personer. Urvalsgruppen kommer förhoppningsvis kunna återspegla en större bild av den givna gruppens syn på *Twilight* (jfr Trost, 2003: 29). En ytterligare reflektion ligger i förhållandet kring enkätundersökningen och ett eventuellt systematiskt bortfall där man aldrig kan säga att det insamlade materialet speglar hela populationen (Östbye et al. 2003: 152). Under enkätundersökningens utförande fann vi de informanter som senare kom att bidra med utsagor till undersökningen.

5.3 Djupintervjuer

Syftet med denna studie är att belysa sambandet mellan hur identiteter förstärks och kanske till och med skapas utifrån fenomenet *Twilight* vilket gjorde det relevant att utföra ostrukturerade djupintervjuer med *Twilight*-fans. Inom ostrukturerade intervjuer har man inledningsvis ett klart tema samt ett antal övergripande frågor (Östbye et al. 2003: 102). Eftersom våra informanter tillhör den subkultur som vi vill belysa blir det fruktbart att använda denna intervjuform för att på så sätt få öppna svar som kan berätta mer om informanterna och deras syn på filmerna. För att styrka validiteten i undersökningen valde vi att spela in våra intervjuer, samtidigt som vi har varit medvetna om begreppet ekologisk validitet inom kvalitativ forskning; handlar informanten som han eller hon brukar med forskarens och bandarens närvaro (jfr Östbye et al. 2003: 121)? För att öka tryggheten i situationen hos informanten valde vi att utföra intervjun på en neutral plats där den intervjuade kände sig bekväm i hopp om att öka validiteten i utsagorna. Eftersom de intervjuade är icke-offentliga personer finns det ingen anledning att använda deras riktiga namn, de medverkande hålls därför anonyma och har getts fiktiva namn - Kajsa och Sara. Transkriberingen av intervjuerna är utförda ordagrant och vi har därmed valt att behålla informanternas talspråk då vi anser att det återspeglar intervjuerna på ett rättvist sätt. Vid transkriberingen har vi valt att förtydliga vissa saker i citat som därmed står inom parantes. Intervjuerna kommer inte att återges i sin helhet då ett urval har skett och detta är transkriberat. Urvalet i djupintervjuerna är av det strategiska slaget eftersom vi medvetet har valt att intervjua just fans. Vi har valt att koncentrera oss på två informanter som är så kallade *Twi-hards* vilket är en benämning på ett riktigt stort *Twilight*-fan. Dessa två blir intressanta eftersom de kan beskriva hur filmen har påverkat deras egna och vänners liv vilket blir viktigt för undersökningen eftersom fokus ligger på människors identitetsskapande.

5.4. Källkritik

Analysen hade kanske kunnat gynnas av utsagor från fler djupintervjuer, men detta kändes inte nödvändigt för undersökningen då de två medverkande är stora fans. Textanalysen på onlinecommunitys har även lett till insikter kring hur människor inom detta fält tänker och reflekterar kring sig själva och sin omgivning. Tillsammans bidrar dessa två metoder till att skapa en trovärdig helhetsbild. Givetvis kan man inte kalla vårt material för allmängiltigt, men det kan ge en djupare förståelse kring ämnet. Vår plats för enkätundersökningen var på biopremiären av den senast släppta *Twilight*-filmen och är kanske inte helt återspeglande för den större subkultur som undersökningen vill belysa, men säger något om vad det är för människor som rör sig inom fältet och för att öka vår egen förståelse i syfte att kunna presentera en mer reliabel analys.

Det är möjligt att studiens resultat hade kunnat se annorlunda ut om studien hade utgått och fokuserat på böckerna i stället för filmerna, men detta fanns det inte plats för i denna studie.

6. Analys

Nedan är teorierna tillämpade på ämnet genom valda metoder. Samtliga delar av analysen belyses genom ett genusperspektiv. Inledningsvis ligger främsta fokus på fansens relation till filmens karaktärer och slutligen byggs identitetsskapandet tydligare samman med genusperspektivet. Analysen är punktindelad och kommer att beskrivas genom underrubriker för att slutligen knytas samman i en slutdiskussion.

6.1 Relation till fiktion

Ett övervägande antal personer i enkäten svarade att de relaterar till karaktären Bella eftersom de gillar och känner igen sig i hennes tankevärld. Bella är filmens huvudkaraktär och en kvinna, dessa faktorer spelar in då kvinnor identifierar sig med just Bella. I skapandet av det egna ”jaget” finns det andra människor att förhålla sig till; man jämför och identifierar sig. Bara det faktumet att Bella är kvinna gör att en hel del kvinnor i ett tidigt stadium har relaterat till henne just av den anledningen. Hon beskrivs i enkäten som djup, kärleksfull, klumpig, omtänksam och med ett vagt självförtroende. Dessutom känner Bella att ingen förstår henne; inte ens hennes egna vänner, något som många unga människor kan relatera till.

När man är sjutton, arton år och känner såhär att det inte finns nån som alls förstår en. (...) Typ alla jämn gamla killar betar sig som tolv och ingen riktigt förstår (...) alltså då blir det bra att se på Bella, hur hon gör. För hon tänker ju också så att mina vänner fattar inte vem jag är, alltså hon känner sig väldigt ensam. Att hon är helt själv liksom. Så känner man ju i tonåren, hade nån brytt sig om jag rymde hemifrån eller hade dött typ? (Intervju Kajsa, 2011)

Då Kajsa var tonåring och kände att hon inte visste vem hon var i livet fungerade *Twilight*-karaktären Bella som ett slags uttryck för hennes egna känslor. I enkäten beskrivs även Bella som en vanlig tjej, men detta berör främst att hon inte har några övernaturliga egenskaper – hon är varken vampyr eller varulv. Att Bella är just en ”vanlig” tjej tycks enligt enkäten vara den mest åtråvärda egenskapen. Grundaren bakom bloggen TwilightFans.blogg.se skriver:

Man kan verkligen relatera till huvudkaraktären Bella och i och med att en sådan ”vanlig” tjej som hon får uppleva något så fantastiskt ger oss andra tjejer där ute lite hopp om att världen kan ha något spännande för oss i framtiden (Jasmine, barnsbokklubb.se, 2011).

Bella lever ett liv tillsammans med vampyrer och varulvar vilket ändå gör henne speciell. Vampyr och varulvaspekten kan ses utifrån tecken och metonymi och varelsernas ”farlighet” skulle kunna ses som en del av det mänskliga samhället. Sara (2011) menar att de flesta tjejer

har drömmar om att hitta en *badboy* att förälska sig i. Någon som är farlig, men ändå snäll och en sådan är Edward.

Min första pojkvän, han var också lite så, som typ Edward. För jag var också så, kom till ny skola och kände ingen och sen så blev jag typ tillsammans med honom. Han gick ju inte på skolan men jag träffade ändå honom i samband med att jag bytte skola. Sen, det var liksom, kärlek vid första ögonkastet liksom. Sen var vi tillsammans, sen helt plötsligt gjorde han också som i tvåan (andra filmen), han bara stack liksom. Men då hade man liksom också någon annan som man försökte hitta för att man inte skulle gräva ner sig liksom. Så jag kan känna igen mig i det att hon också gör det. Så jag kände igen mig mer i Bella liksom. Hon vill vara kvar så mycket liksom fastän hon vet liksom att det inte är bra för henne, men hon vill ändå vara kvar. Sen får ju hon honom igen och det fick ju inte jag (Intervju Sara, 2011).

Informanten Sara identifierar sig i Bella och menar att hon i många situationer kan se sig agera på samma vis som Bella gör. När Edward lämnar Bella vänder sig Bella till Jacob, så har Sara också gjort. Då Bella lämnas av den hon älskar blir hon självdestruktiv och det kan Sara också känna igen sig i. Att identifiera sig med en karaktär menar Sara blir väsentligt då hon säger ”man gillar i regel filmer som man kan känna igen sig i” (Intervju Sara, 2011). I byggandet av en människas identitet krävs något att förhålla sig till och Sara jämför sig här med Bella. Hon beskriver något som har hänt i hennes liv och jämför detta med det som Bella upplevde då hon slets mellan en varulv och en vampyr. Filmdramat som hon beskriver är långt ifrån verklighetstroget, men hon beskriver det ändå som vilken kärlekshistoria som helst. Även Kajsa drar paralleller till kärlek i det verkliga livet när hon beskriver triangeldramatiken.

Om man tänker att det inte hade varit varulvar eller vampyren så är det precis som i vanliga fall – en tjej blir kär i en kille och han blir också kär i henne. Du umgås med din bästa vän (Jacob), din bästa vän blir kär i dig. Ångest, ångest, ångest, han plötsligt kysser dig och du känner att du har känslor för honom. Herregud vad gör jag? Jag älskar dom här två, men jag älskar ju han (Edward) lite mer. (...) Allt det här är ju vilken tonårstjej som helst, det är ju bara så det är (Intervju Kajsa, 2011).

Historien är uppbyggd på ett sådant sätt att man ska kunna relatera. Kajsa menar att man hade kunnat ändra allt möjligt när det kommer till omgivningen och ändå kan man läsa in kopplingar till sitt verkliga liv. Människan kodar och tolkar tecken utifrån den kulturella kontext hon befinner sig inom (Strinati 2004:100). Detta medför att de känslor som Bella upplever ändå är av det mänskliga slaget och det faktum att hon slits mellan onaturliga väsen spelar

mindre roll eftersom det ändå går att relatera till henne. Bella är människa som är kär i en individ som är onåbar och det förhållandet är mänskligt. Dessa fiktiva figurer har alltså ändå lyckats skapa mening hos informanterna.

6.2 *Twilight* som ideal

- *Vilken bild av manlighet, kvinnlighet och sexualitet är det som filmerna representerar för fansen?*

I enkätundersökningen svarade informanterna även att de relaterade till Bella eftersom hon är kär i Edward. Kärleken till Edward och/eller skådespelaren Robert Pattinson är likväl genomgående på *Twilight*-hemsidan twilightsweden.se och frågan bör ställas huruvida tjejer identifierar sig med Bella för att de har en längtan efter Edward. Han är enligt Jasmine någon som har allt då hon skriver följande:

Han är jättesmart, klyftig, rolig, förstående, ödmjuk, omtänksam och skulle aldrig göra något för att skada Bella. En sådan person drömmer nog de flesta tjejerna om där ute (Jasmine, barnensbokklubb.se, 2011).

Edward är en vampyr, om än en god sådan och varför skulle egentligen tjejer sträva efter att få honom? Om vi ser till det betecknade är Edward bara en vampyr med allt vad det kan innebära enligt myter kring varelsen vampyr, men om vi ser till det betecknande är Edward ett bevis på en omöjlig kärlek som en människa aldrig kan uppnå. Edward står för en omöjlig kärlek som individer drömmer om, men aldrig lyckas uppnå och som egentligen inte har någon verklighetsförankring överhuvudtaget. I enkätundersökningen svarade en person i undersökningens öppna frågor att hon tyckte om Edward för att han behandlade Bella på ett vis som hon inte ansåg att killar idag behandlar tjejer på. Hon framhävde att Edwards syn på sex var unik. Karaktären Edward är oskuld och vill vänta med att ha sex tills den dag då han har gift sig med Bella. Bella å andra sidan är redo att ta sin relation med Edward ett steg längre, men då Edward insisterar att de ska vänta tills de har gift sig väntar de också. Är detta en realistisk bild av hur män vid 18-års ålder år 2011 är, och är det en bild att identifiera sig med? På screncrave.com har en kvinna vid namn Krystal Clarke skrivit om Bella som en slags antifeminist:

The protagonist Bella Swan, isn't a positive representation of what any young girl should aspire to be. She has no identity of her own and is under the constant influence of the male figures in her life. That type of nonchalant attitude towards her manipulation isn't something that should be projected, especially to women in her age group who are starting to

date for the first time. (...)Bella isn't a strong character and shouldn't be revered for her behavior in these films. She's nothing more than a shadow for a man rather than a pillar for herself and not only is that dangerous but it's a discouraging message to send to girls (Clark, www.screensave.com, 2009).

Här menar man att Bella inte kan klara sig utan en man i hennes liv och relationen till Edward liknas vid den som en knarkare känner för sina piller. Informanten Kajsa beskriver ändå deras relation som fin och att Edward bara månar om Bella.

Bara tanken på den här killen som gör allt för en och som dessutom är så super oldschool, det här att han vill knappt röra henne och vänta tills dom är gifta, hur romantiskt är inte det? Det finns inga sådana killar längre (...) Han vaktar hennes hjärta, han gör allt för henne (Intervju Kajsa, 2011).

Samtidigt kan man vända på det och se det som att det alltid är Bella som ger vika för de ideal som Edward står för, men Kajsa menar att det hela bygger på kompromisser som görs paret sinsemellan så att Bella ändå alltid har något att säga till om.

Dom kompromissar ju väldigt mycket. (...)Han vill ju inte röra henne och så. Han vill ju inte göra henne till vampyr, han vill ju att hon ska leva ett normalt liv och så. Så det slutar ju med att dom till sist kompromissar så att han gör henne till vampyr om hon gifter sig med honom. Så hon vinner ju ändå för hon vet ju vad hon vill (Intervju Kajsa, 2011).

Kajsa menar att Bella är en målinriktad kvinna som i slutändan vinner genom att kompromissa sig till att bli en vampyr. När Bella går med på att vänta med sex till äktenskapet får hon alltså i slutändan det som hon vill. I Krystal Clark's (2009) *Twilight*-kritiserande artikel ses detta från ett annat perspektiv:

In New Moon when he takes a leave of absence what's a girl to do? Find something in them self? NO! Find another man! Enter Jacob, another troubled male figure who helps her cope with her loss and then leaves her hanging. Whatever happened to sitting down and having some me time? (Clark, www.screensave.com 2009)

Även om Kajsa menar att Bella är självständig och att hennes relation till Edward är vacker finns det ändå en annan sida av problemet som menar att filmen sänder ut fel signaler till de unga tjejer som kanske är den grupp som framför allt tycker om filmerna. Idealet i filmen blir ett där det är att föredra att gifta sig vid 18-års ålder istället för att ha sex innan äktenskapet. Bella blir gravid under sin smekmånad och denna graviditet innebär en fara för hennes liv. Bella är mycket medveten om alla risker med graviditeten, men motsätter sig ändå abort. Kritiker har menat att filmerna är präglade av amerikanska, konservativa ideal som skulle kunna

påverka unga fans syn på kärleksrelationer och sexualitet på ett sätt som inte överensstämmer med verkligheten (jfr Wilson 2011:7). Kajsa menar ändå att Bellas val inte är något som människor skulle tillämpa på det verkliga livet.

Högriskgraviteter finns ju idag också (...). Och alltid i verkligheten när någon säger att det gäller dig eller ditt barn så väljer alltid kvinnan barnet. Mig får vi se vad det blir med. Ofta är det så, en kvinna blir mamma när hon blir gravid. Den här connection finns redan så hårt. Och Bella har den kontakten med sitt barn. (...) Om en artonåring i Malmö som är gift blir gravid och vill ha barnet. Där är liksom inget snack om att göra abort för att det är ett oönskat barn, utan snarare i så fall avsluta för att det är en högriskgravitet. Hon (Bella) är 18, men hon vill ju ha barnet. Jag tror inte det finns nån artonårig tjej som efter att ha sett *twilight* tänker att dom måste behålla barnet bara därför (Intervju Kajsa, 2011).

Även om människor kanske inte direkt påverkas av filmerna såtillvida att de skulle fatta livsavgörande beslut kan man anta att det föreligger en viss påverkan på de ungdomar som ser *Twilight*. Om man ändå kan relatera till karaktärerna bör dessas ideal kunna återspeglas i människors liv. Sara förklarar att hon tror att alla tjejer vill ha någon som Edward och hur det faktumet att han kan vara farlig för Bella om man inte är varlig är något som är lockande:

Han kan ju typ skada henne om han inte är försiktig med henne för han är ju mycket, vad ska man säga, han är ju mycket starkare och odödlig och allting. Och hon är ju såhär en skör människa. Han måste liksom ta hand om henne och inte skada henne vilket att typ skulle kunna göra om de har sex (Intervju Sara, 2011).

Då man kopplar samman synen på Bella som skör och Edward som stark, med Davies (2003: 26ff) teori om att varken maskulina eller feminina egenskaper är medfödda kan man se hur filmerna i viss mån bevarar ideal som upprätthåller manliga normer. Eftersom genus skapas i ett förhållande till vilken tid man lever i och utifrån individens existerande tillvaro formas en individs könstillhörighet och dennes feminina respektive maskulina drag av rådande samhällsnorm. Informanten Kajsa beskriver Edward som den ideala mannen och hur hela hennes syn på män förändrades efter att ha sett filmerna.

Inga andra blir lika intressanta efter Edward. Jag menar, han är den här snygge, perfekta sjuuttonåringen, men som är så vis och så smart och han vet allt. Han har levt livet i nittio år så han har den erfarenheten och kunskapen för sen så är det lite det här också, man vaktar sitt hjärta när man är i den åldern. (...) Man letar efter den här perfekta killen, han som ska ta hand om en. Jamen, som Edward (Intervju Kajsa, 2011).

Edward finns inte på riktigt och därför kommer det aldrig att finnas någon som når upp till den idealman som filmerna skapade i hennes inre. Kajsa är ett trofast *Twilight*-fan vars urvals-

ramar och samhällsnorm delvis influeras av den rådande norm som finns i *Twilight*. Ett barn växer enligt Davies (2003: 22) upp utan en bestämd könstillhörighet och därmed utan förutbestämda egenskaper såsom maskulinitet eller femininet då dessa egenskaper kommer att ges barnet senare. Barn lär sig snabbt vad som är rätt och vad som är fel, hur en flicka ska vara och inte vara. Vad förmedlar *Twilight* till människor att de ska vara? Vad skapar *Twilight* för bild av den kvinnliga rollen? Enligt den utförda enkätundersökningen var medelåldern av de som såg den fjärde filmen i serien arton år. De yngsta som deltog var dock bara tolv år gamla. En parallell som sågs tydligt i enkäten var ett de medverkande som var under 18 år beskrev sig som större och mer trogna *Twilight*-fans än vad de äldre informanterna gjorde. Davies (2003) menar att synen på genus till största del formas i en människas barndom genom viktiga personer i den unges liv, men framför allt av samhället där påverkan kan komma från exempelvis idoldyrkan. För ett ungt *Twilight*-fan kan en viktig person vara just Bella eller Edward. Davies (2003: 27-28) skriver att män kan ses som motsatsen till kvinnor, att männen är överlägsna när det kommer till styrka och makt. Edward har större makt än Bella, han är odödlig och kan döda Bella om han inte är försiktig. Edwards makt gör att Bella framstår som svag och gör till och med att hon står utan kontroll över sitt eget liv. Förmedlar Bella en bild av kvinnlighet som bör anammas av unga tjejer? Är Bella ett ideal som kvinnor bör sträva efter? Signaturen Alice på twilightsweden.se skriver:

Annars kan man ju fråga sig vad det är för bild filmen ger när Bella efter sitt första sex har blåmärken över hela kroppen som hon döljer under sin morgonrock när hon osäkert frågar Edward om han tyckte om att ha sex med henne (Alice, www.twilightsweden.se, 2011).

Edward är farlig och detta är något som enligt informanterna lockar samtidigt beskrivs han som mån om henne och försiktig med henne. Trots detta tuppar Bella av när hon hångrar med Edward för att han glömmer bort att hon behöver andas, hon har blåmärken efter samlag och hon riskerar konstant att bli uppäten. Majoriteten av de unga tjejerna i enkäten säger sig relatera till henne och likadant visar internetforumen. Kritiken mot filmerna sägs enligt informanterna stå som en parentes i deras syn på filmerna, men ändå känner både Kajsa och Sara att de relaterar till karaktärerna i det verkliga livet. Skillnaden mellan fiktion och verklighet påverkar inte hur man själv skulle handla i det verkliga livet och därför ses *Twilight* som en vacker kärlekshistoria snarare än något ideal som informanterna strävar efter. Dock är både Kajsa och Sara äldre idag än när de såg filmerna första gången. Framför allt Kajsa framhäver hur *Twilight* väckte jobbiga känslor inom henne då hon var yngre:

Karaktären är uppbyggd på ett sätt som gör att man ska bli kär i han. Han är den här fantastiska, känsliga konstnären som dör för dig bokstavligen. Han låter dig var på torra land, medan han själv drunknar och dör. Det är första gången som man blir såhär riktigt kär. Det är ångest eftersom ingenting annat kommer bli såhär bra (Intervju Kajsa. 2011).

Kajsa menar att det verkliga livet aldrig kommer bli riktigt lika bra som i en film. Samtidigt som informanterna distanserar sig från en syn på *Twilight* som upprätthållare av gamla normer och värderingar kan de ändå inte bortse från att det råder en problematik inom filmerna.

6.3 Manligt perspektiv inom fältet

- *Hur skapar individer inom en viss kultur identitet genom ett visst medialt fenomen?*

Av fyrtio personer i enkätundersökningen var tre män vilket leder till frågan: är *Twilight* riktat till kvinnor? Informanten Sara som är ett fan av filmerna förklarar att hon tror att det beror på att det är en kärlekshistoria och att kärlekshistorier tilltalar tjejer mer (Intervju Sara, 2011). Utifrån enkäten går det att se ett övervägande samband mellan att kvinnliga *Twilight*-fans antingen gillar filmerna för att Edward (skådespelaren Robert Pattinson) är snygg eller för att de gillar Bellas (skådespelerskan Kristen Stewart) personlighet. Detta skulle kunna vara en anledning till att fler kvinnor än män är fans. Kan det vara så att män har mindre att relatera till eller mindre att drömma om i filmerna?

Enligt Jonathan (twilightsweden.se, 2010) som är ett fan av *Twilight* finns det inte så många killar som är fans eftersom det finns så många tjejer som älskar filmerna vilket gör att killarna blir lämnade utanför. Han menar att om han till exempel skulle gå på ett *Twilight*-event så skulle det bara vara en massa skrikande tjejer där och det kan vara jobbigt och då kanske man väljer att inte gå. Dock hindrar inte detta Jonathan från att gå och han skriver ”jag är ett stolt *twilight*-fan” (Jonathan, twilightsweden.se, 2010). Då fansen är övervägande av det kvinnliga slaget kan vi koppla samman det till Bourdieus fältteori. Gruppen *Twilight*-fans är ett fält som innehar en viss status och denna status handlar om vad man har för symboliskt kapital. Inom det symboliska kapitalet ingår kulturellt kapital som kanske är det mest framträdande då det kommer till *Twilight*-fältet. Inom det givna fältet handlar kulturellt kapital bland annat om vad man har för kunskap om *Twilight*. Ett fan med hög status har en bred kunskap om fenomenet och innehar kanske även den bästa tillämpade sociala förmågan i sammanhanget. Ett riktigt fan ska både veta allt om filmerna och kunna kommunicera med de rätta människorna inom fältet för att vara ett respektabelt fan. Hög status inom fältet är kanske att ha alla böckerna, prata på ett visst sätt och kunna referera till filmen i vardagssituationer.

Då det är fler kvinnor än män som är *Twilight*-fans kan det upplevas som motstånd för män att ta sig in på fältet eftersom det sänker männens status. De manliga fansen tvingas till exempel förhålla sig till den kvinnliga normen för att inte uppfattas som fjompiga romantiker. På *yahoo answers* skriver signaturen NTN (manlig singatur) att:

I read them and consider them one of the best books I have read in a while. They do have a lot of romance, which I do not have a problem with, but my main fascination with the books would be the psychological struggle of the main characters (www.answers.yahoo.com, 2007).

NTN känner att han måste motivera varför romantiken inte är ett problem för honom. Då det redan existerande fältet består av främst kvinnor blir det svårt för män att uppnå samma kapital som kvinnorna och därmed kan inte männen uppnå samma status. Bella är kvinna och endast kvinnor kan relatera till Bella på riktigt. Signaturen Kevin från hemsidan *twilightsweden.se* påpekar att han har fått ”ta mycket skit” eftersom han är ett manligt *Twilight*-fan. Han har fått höra olika glåpord både på internet och ute i verkligheten. Kevin skriver att han överallt fått höra att han är ”en jävla bög” som avgudar karaktären Jacob, men att han inte tar åt sig speciellt mycket. Han står för att han gillar *Twilight* och tycker att fler killar borde göra just så, men man ska dock vara medveten om ”att som *Twilight*-guy får man ta skit” (Kevin, *twilightsweden.se*, 2010). Att stå upp som kille och *Twilight*-fan utmanar en individs självidentitet och att skapa en uppfattning berörande det egna jaget genom att vara ett *Twilight*-fan är beroende av individens levnadshistoria. En del av informanterna i enkätundersökningen säger sig relatera till Jacob eftersom han tänker och handlar på ett sätt som de själva skulle göra i en liknande situation. Det faktum att Jacob är en man och informanterna själva är kvinnor blir ändå till en parantes. En persons karaktärsdrag är det som huvudsakligen tycks avspegla sig i hur människor relaterar till denne. Vad man är av för kön spelar mindre roll för många som känner att det karakteristiska i en person inte nödvändigtvis behöver handla om manlighet eller kvinnlighet. Dock var det inte en enda man i enkätundersökningen som relaterade till någon av de kvinnliga karaktärerna. Förmodligen blir det mer tabubelagt för männen att relatera till en kvinna än tvärtom – mannen är norm och kvinnan är inte mannen. Då män relaterar till kvinnor handlar det om att vara feminin och då upphör mannen att vara just en *man*. Fast detta är givetvis beroende på vilken tid och kultur en person befinner sig inom, en kultur där olika normer och värderingar råder. Habitus är omedvetna handlingar, och vilken status som föreligger inom *Twilight*-fältet handlar kanske framför allt om kunskap om filmerna och böckerna, men kanske även vilken ålder man är och vilken könstillhörighet man har.

6.4 Kärleksfulla fans

- Vilken symbolik förmedlar filmerna som människor överför till sitt vardagliga liv?

På internetsidan bellaandedward.com skriver fansen egna kärlekshistorier om paret Edward och Bella:

Bella would turn her head to the side. "Edward Anthony Cullen, I think you know perfectly well what I am thinking about, "she'd tease me. And I did know. She was thinking about me. That's all we would ever think about during these times (2011, www.bellaandedward.com).

Man älskar filmerna och nöjer sig därför inte med det material som redan finns tillgängligt. I stor grad finns här en deltagarkultur där fans har givits möjlighet att själva bidra till en vidareutveckling av sagan. Konsumenten blir till viss mån producent och deltar därför i skapandet av fenomenet (jfr. Jenkins 2008: 99ff).

Då en man entrar *Twilight*-fältet blir det kanske med en gång tabu. Omgivningen konstaterar genast att den man som gillar *Twilight* är "bögg" eller "tönt" samtidigt som kvinnorna inom fangruppen dömer ut denne genom att inte tycka att dennes relation till filmerna kan vara lika "äkta" som kvinnornas. Signaturen Jonathan (2010) från forumet Twilightsweden.se beskriver de problem som manliga fans kan stå inför:

Själv skriker man inte, det är mer en tjejgrej. Jag tycker bara att filmerna är mycket bra och att skådisarna kan agera skit bra och det skulle självklart vara kul att träffa nån av dom, då kanske man blir lite yr. (...) Men jag kommer inte gilla *twilight* mindre pga av det (Jonathan, www.twilightsweden.se 2010).

Det manliga identitetsskapandet får sig en törn och det blir lättare att falla tillbaka på den generella idén om att *Twilight* är något för idel kvinnor. Då den rådande normen på ett *Twilight*-fan är just kvinnlig blir det svårt för männen i samma kultur att vara just ett riktigt *Twilight*-fan. I det fallet då kulturen ändras skapas naturligtvis nya förutsättningar kring identitetsskapandet och därmed blir förhållandet till tid avgörande om exempelvis *Twilight*-fans alltid kommer att vara kvinnliga som rådande norm. När ett kulturellt fenomen är omtyckt av många kvinnor tenderar den allmänna uppfattningen kring fenomenet att betraktas som kommersiellt och populärkultur (jfr Srinati 2004:172f). På answers.yahoo.com skriver signaturen *jimcarreyfan* (2008) följande som svar på frågan *Vem hatar Twilight*:

It's not that I hate the story (though from what I hear there isn't much more than a vampire and a girl who isn't and the vampire likes the girl seriously how did Meyers draw that out 4/5 books)? What I hate is how I never heard of the book UNTIL the movie was in the works. Then it was EVERYWHERE. At least with Harry Potter it was famous before the movies therefore is better than *Twilight*. It annoys me how people are like 'OMG EDWARD CULLEN" he's not real. You're basing what you think is attractive about him on what you're seeing on T.V (jimcarreyfan www.answers.yahoo.com, 2008).

Twilight-böckerna i sig hade inget värde enligt insändaren och anledningen till att tycka om filmerna handlar nästan bara om fansens kärlek till snyggingen Robert Pattinson som spelar Edward. Kärlekshistorien är inte unik och jimcarreyfan (2008) skriver till och med att man kan undra hur författarinnan Stephanie Meyer kunnat skriva fyra böcker på temat. Signaturen Stacey (2008) skriver i samma tråd:

They suck and are so sexist. Almost all of those people that read those books haven't even read or seen the original dracula which pretty much started the idea of vampires. Also people are now starting to say crazy things like "I'm a vampire" and even sadder some of them believe it (Stacey, www.answers.yahoo.com, 2008).

Signaturen menar att ett *Twilight*-fan kan gå så långt att han eller hon till sist börjar tro på att vampyrer verkligen existerar och att dessa fans känner en vilja till att själva bli vampyrer. Informanterna Kajsa och Sara säger att de inte tror att någon är så komplex i verkligheten att denne skulle tro på vampyrers existens, utan att det mer handlar om spännande miljöer som fascinerar. Kärlekshistorien är egentligen som vilken annan som helst. Sara påpekar att "Det är precis egentligen som Romeo och Julia" (Intervju Sara, 2011). Hon menar att filmerna är fiktion och att det ska mycket till om ett fan ska tro annat. Dock lever det inom antikulturen en syn på *Twilight* som påverkare av människor så till den grad att dessa ska börja tro att vampyrer verkligen existerar. Till syvende och sist tycks påståendet framför allt bygga på myter där man tror att en film kan ha en sådan inverkan på människor. Filmernas påverkan för fansen verkar dock snarare handla om hur man relaterar till karaktärerna i sig genom deras känsloliv och relationer till varandra. I dessa känner man igen sig och man tillämpar det på sitt eget liv. Man älskar filmerna och därför är man ett fan. Ett kvinnligt fan motiverar i en *youtu-be*-video (2010) varför hon, enligt sig själv, är det största *Twilight*-fanet som finns:

In my opinion, if you call yourself a twi-hardfan, those things should already be obvious. (...) I'm in love with it because it's the world they live in (...) I would literally take a bullet for any member of the cast any day. (...) I have dreams about *Twilight* every single night and make every possible schoolproject about *Twilight*. (...) I hope people realize

that love doesn't get stronger than this and that this is more than an obsession. It's a way of life (...) my stomach aches and I can barely breathe when I think about *Twilight*. (...)I want people to see that I don't need a tattoo on my skin to prove my love for *Twilight* because it's already tattooed in my heart (www.youtube.com, 2010).

En människas identitet är beroende på vilken kultur hon tillhör och vilken tid som hon lever i. Inom många kulturer finns det gemensamma drag på en individs identitet, men också tydliga skillnader. En gemensam syn som genomsyrar alla kulturer är synen på det egna "jaget", detta genom att ett "jag" existerar och därmed utformar en individs självidentitet (Giddens 1997: 68-69). Inom subkulturen *Twilight*-fans kan man se hur "jaget" är något som har haft en påverkan på dessa människors verkliga liv. Det kvinnliga fanet från *youtube* säger sig drömma om filmerna varje natt och låter alla hennes skolprojekt handla om *Twilight* – hon säger sig till och med kunna offra sitt eget liv för skådespelarna! Allting handlar om *Twilight* och det har givit hennes liv en mening på ett sätt som hon tidigare kanske saknade. Genom filmerna har hon byggt sin identitet på något fiktivt – karaktärer skapade av Stephanie Meyer – och utifrån dessa lever hon sitt liv.

7. Då film blir identitet - Slutdiskussion

Hur skapar individer inom en viss kultur identitet genom ett visst medialt fenomen? Vilken symbolik förmedlar filmerna som människor överför till sitt vardagliga liv? Vilken bild av manlighet och kvinnlighet är det som filmerna representerar för fansen?

Inledningsvis kan vi konstatera att människors identiteter påverkas av mediala fenomen, framför allt då det kommer till något som de tycker om. Då det kommer till fenomenet *Twilight* kan man se att individer som tillhör en fankultur till viss del formas i sitt vardagliga liv. *Twilight* är något som för dessa fans har stor innebörd och detta återspeglas i personernas dagliga verklighet. Efter utförd analys har vi kunnat se att den symbolik som överförs till fansens vardagliga liv framför allt handlar om kärlek och relationer. Det tar sig uttryck i hur människor tänker kring sina egna relationer; man jämför med karaktärerna i filmerna. Edward symboliserar inte bara en vacker karaktär i en film, han symboliserar likväl kärlek och blir därför något som fansen själva åtrår i sina liv. Han återspeglar en bild av klassisk manlighet som efterlängtas av fansen. Intresset för *Twilight* tar sig även uttryck i en slags vilja att själva vilja delta i fortsatt skapande av fenomenet, genom exempelvis forum och bloggar. Man skriver till och med egna berättelser för att bygga på historien.

Att *Twilight* handlar om kärlek medför att dramat handlar om heterosexuella relationer mellan kvinnor och män. Med en ung publik blir detta ett ämne för debatt. Kritiker till *Twilight* menar att filmerna förmedlar en bild av manlighet och kvinnlighet som inte är gynnsam för dess unga publik. De menar att filmerna förmedlar ett ideal där kvinnan ses som en ofullständig varelse vars existens endast kan bli meningsfull om hon har en man, och endast äktenskapet tillåter kvinnan att leva ut till fullo. Den syn som kritikerna har delas dock inte av fansen i undersökningen. Fansen menar att den gammalmodiga bilden av relationer istället är något fint och värt att sträva efter. Fansen menar att de hittar drag i kärlekshistorien som de tar till sig av, men att detta ändå sker med någon slags distans inom det vardagliga livet (som Kajsa menade då hon lyfte problematiken kring abort).

Dessa olika syner är motsägelsefulla och skulle kunna gynnas av vidare forskning för att fördjupa detta och därmed lyfta problematiken ytterligare. Kanske hade det varit intressant att studera fenomenet utifrån queer-teori då detta skulle vara en intressant utgångspunkt inom framtida studier. *Twilight*-filmerna är heterosexuella. Trots dess fiktion med varulvar och vampyrer står filmerna för ett väldigt stereotyp ideal. Vad hade egentligen hänt med storn om Bella, efter att ha blivit vampyr, fått djup röst, blivit hårig och två meter lång?

Referenslista

- Ashmore, R. & Jussim, L. (1997). *Self and Identity: Fundamental Issues*. Cary: Oxford University Press.
- Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur
- Best, J. (2001). *Damned lies and statistics: untangling numbers from the media: politicians and activists*; Barkeley: University of California Press.
- Borda, B. & Lundin, S. Ur RIG nr.3. (1986). *Vem får grädden på tårtan? Om samhällets subtila maktstrukturer i Pierre Bourdieus sociologi*
- Callinicos, A. (2000). *Samhällsteori*. Göteborg: Daidalos
- Davies, B. (2003). *Hur flickor och pojkar gör kön*. Stockholm: Liber
- Giddens, A. (1997). *Modernitet och självidentitet - Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos AB.
- Jenkins, H. (2006). *Fans, bloggers and gamers – exploring partipatory culture*. New York: New York University press
- Jenkins, H. (1997). *Konvergens kulturen – där nya och gamla medier kolliderar*. Göteborg: Daidalos AB.
- Levin, V. Hultén, L. & Lisserow, N. (2010). *"I'm not a twilightfan, I'm Bella" – en textanalys av fankulturen online kring Twilight*. Lunds universitet: Enheten för medie och kommunikationsvetenskap.
- Strinati, D. (2004). *An introduction to theories of popular culture*. New York: Routledge
- Trost, J. (2007). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Wilson, N. (2011). *Seduced by Twilight – the allure and countradictory messages of the popular saga*, Carolina: McFarland & Company
- Östbye, H. Knapskog, K. Helland, K. & Larsen L-O. (2003). *Metodbok för medievetskap*. Trelleborg: Liber

Elektroniska källor

Answers yahoo:

- <http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20080517102500AAdzoLE>, 2007. [Forum]
Hämtad 2011-12-11

- <http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20081115204459AAEUx3z>, 2008. [Forum]
Hämtad 2011-12-11

Barnens bokklubb: <http://www.barnensbokklubb.se/artiklar-intervjuer/?p=8338> [Intervju]
Hämtad 2011-12-08

Bella and Edward: http://www.bellaandedward.com/fans/fanfiction/fanfiction_red.php Hämtad 2012-12-11

Screen crave: <http://screencrave.com/2009-11-11/twilights-bella-swan-is-a-feminists-nightmare/> 2009, Hämtad 2011-12-11

The Wrap: <http://www.thewrap.com/movies/column-post/twilight-money-maker-how-summit-plans-make-12b-breaking-dawn-32890>, 2011. 17 november 2011. Hämtad 2011-11-20

Twilightsweden:

- <http://www.twilightsweden.se/category/twilightguys/>, 2010. [Insändare] 14 september 2010.
Hämtad 2011-12-08

- <http://twilightsweden.egetforum.se/breaking-dawn-filmen-f54.html>, 2011 [Forum] Hämtad 2011-12-09

Youtube: <http://www.youtube.com/watch?v=JMhWT177SAM> Hämtad 2011-12-11

Bilaga 1. Enkätformulär

Kvinna [ ] Man [ ]

Ålder .....

Kryssa för mest passande alternativ

Hur stort *Twilight*-fan är du?

Mycket stort [ ]

Ganska stort [ ]

Måttligt [ ]

Svagt [ ]

Obefintligt [ ]

Vet ej [ ]

Hur ofta tänker du på *Twilight*?

Dagligen [ ]

Varje vecka [ ]

Mer sällan [ ]

Vet ej [ ]

Vad i *Twilight* tilltalar dig mest?

Kärlek [ ]

Vampyrer [ ]

Skådespelare [ ]

Estetik [ ]

An-

nat.....

.....

.....

Vem av karaktärerna relaterar du till?.....

Var-

för?.....

.....

Övriga tankar om *Twilight*?

.....

.....

.....

Mejladress (vid intresse av medverkan i studie):

Bilaga 2. Resultat av enkätundersökning

Medverkande: 40 personer

Genomsnittlig ålder: 18 år

Kön?

Kvinna	Man	Ej svar
35	3	2

Fråga 1. Hur stort *Twilight*-fan är du?

Mycket stort	Ganska stort	Måttligt	Svagt	Obefintligt	Vet ej
13	12	7	5	2	1

Fråga 2. Hur ofta tänker du på *Twilight*?

Dagligen	Varje vecka	Mer sällan	Vet ej
7	11	16	5

Fråga 3. Vad i *Twilight* tilltalat dig mest?

Kärlek	Vampyrer	Skådespelare	Estetik	Annat	Flera kryss
8	2	4	3	2	21

Fråga 4. Vem av karaktärerna relaterar du till?

Bella	Edward	Jacob	Annan	Ingen	Ej svar
17	9	3	5	4	2

Fråga 5. Varför relaterar du till den karaktären?

Utseende	Kärlek	Personlighet	Annat	Vet ej	Ej svar
8	5	12	3	4	8

Fråga 6. Övriga tankar om *Twilight*?

Beroende-framkallande	Böckerna är bäst	Älskar böckerna + filmerna	Världens bästa/äger	Bra historia	Övriga	Ej svar
2	4	3	8	3	3	17

Bilaga 3. Intervjucitat

Intervju Sara, kvinna ~ 21 år.

”Det är förbjuden kärlek och lite farligt, typ såhär.”

”Han kan ju typ skada henne om han inte är försiktig med henne för han är ju mycket, vad ska man säga, han är ju mycket starkare och odödlig och allting. Och hon är ju såhär en skör människa. Han måste liksom ta hand om henne och kämpa för henne typ så här liksom.”

”Man kan ju känna igen sig. Man vill ju typ ha en sån kille som är så gullig liksom. Dom flesta brudar vill väl ändå ha en sån badboy som ändå är snäll. Det är väl det som tilltalar tjejer kan jag tänka mig.”

”Hon blir av med alla sina vänner för hon vill bara vara med Edward liksom och det kan man ju relatera till. Det är ju så, då skitar jag i alla mina vänner och är bara med min pojkvän.”

”Jag känner igen mig lite i Jacob för han är så snäll och han liksom bara där. Han bara finns och är snäll.”

”Det är ju så varulvar och vampyrer dom går ju inte alls ihop.”

”Som jag, jag hänger ju på med rocktyper, och om jag skulle bli kär i en snobb som går på Pro Civitas liksom, så kanske, jag vet inte, då kanske dom ser ner på mig för jag inte är lika fina som dom.”

”Det är liksom förbjuden kärlek liksom.” (Romeo och Julia)

”Dom köper en massa, typ tidningar, där det står reportage och läser allting om dom, och kan liksom allting. Det blir liksom att dom ser inte bara *Twilight* utan dom ser andra filmer med där typ Robert Pattinson är med. Så de är lite att dom gillar skådespelare.”

”Jag kan inte se mig helt i varken Jacob eller Bella.”

”Man vill nog ändå se det för att man typ kan relatera till relationen typ eller så. Man kan liksom relatera till det som händer fast det är helt jävla spaceat och sån skit.”

”Min första pojkvän, han var också lite så, som typ Edward. För jag var också så, kom till ny skola och kände ingen och sen så blev jag typ tillsammans med honom. Han gick ju inte på skolan men jag träffade ändå honom i samband med att jag bytte skola. Sen, det var liksom, kärlek vid första ögonkastet liksom. Sen var vi tillsammans, sen helt plötsligt gjorde han också som i tvåan (andra filmen), han bara stack liksom. Men då hade man liksom också någon annan som man försökte hitta för att man inte skulle gräva ner sig liksom. Så jag kan känna igen mig i det att hon också gör det. Så jag kände igen mig mer i Bella liksom. Hon vill vara kvar så mycket liksom fastän hon vet liksom att det inte är bra för henne, men hon vill ändå vara kvar. Sen får ju hon honom igen och det fick ju inte jag.”

”För man gillar i regel filmer som man kan känna igen sig i.”

”Jag kan känna igen mig i varulvskaraktern liksom, som när jag blir arg.... Jag kan ju känna igen mig i det att man blir så arg att man vill springa iväg i flera månader eller så.”

Intervju Kajsa, kvinna ~ 22 år.

”När man är sjutton, arton år och känner såhär att det inte finns nån som alls förstår en. (...) Typ alla jämgamla killar betar sig som tolv och ingen riktigt förstår (...) alltså då blir det bra att se på Bella, hur hon gör. För hon tänker ju också så att mina vänner fattar inte vem jag är, alltså hon känner sig väldigt ensam. Att hon är helt själv liksom. Så känner man ju i tonåren, hade nån brytt sig om jag rymde hemifrån eller hade dött typ?”

”Om man tänker att det inte hade varit varulvar eller vampyren så är det precis som i vanliga fall – en tjej blir kär i en kille och han blir också kär i henne. Du umgås med din bästa vän (Jacob), din bästa vän blir kär i dig. Ångest, ångest, ångest, han plötsligt kysser dig och du känner att du har känslor för honom. Herregud vad gör jag? Jag älskar dom här två, men jag älskar ju han (Edward) lite mer. (...) Allt det här är ju vilken tonårstjej som helst, det är ju bara så det är.”

”Bara tanken på den här killen som gör allt för en och som dessutom är så super oldschool, det här att han vill knappt röra henne och vänta tills dom är gifta, hur romantiskt är inte det? Det finns inga sådana killar längre (...) Han vaktar hennes hjärta, han gör allt för henne.”

”Dom kompromissar ju väldigt mycket. (...) Han vill ju inte röra henne och så. Han vill ju inte göra henne till vampyr, han vill ju att hon ska leva ett normalt liv och så. Så det slutar ju med

att dom till sist kompromissar så att han gör henne till vampyr om hon gifter sig med honom. Så hon vinner ju ändå för hon vet ju vad hon vill.”

”Högriskgraviteter finns ju idag också (...).Och alltid i verkligheten när någon säger att det gäller dig eller ditt barn så väljer alltid kvinnan barnet. Mig får vi se vad det blir med. Ofta är det så, en kvinna blir mamma när hon blir gravid. Den här connection finns redan så hårt. Och Bella har den kontakten med sitt barn. (...) Om en artonåring i Malmö som är gift blir gravid och vill ha barnet. Där är liksom inget snack om att göra abort för att det är ett oönskat barn, utan snarare i så fall avsluta för att det är en högriskgravitet. Hon (Bella) är 18, men hon vill ju ha barnet. Jag tror inte det finns nån artonårig tjej som efter att ha sett *twilight* tänker att dom måste behålla barnet bara därför.”

”Inga andra blir lika intressanta efter Edward. Jag menar, han är den här snygge, perfekta sjuttonåringen, men som är så vis och så smart och han vet allt. Han har levt livet i nittio år så han har den erfarenheten och kunskapen för sen så är det lite det här också, man vaktar sitt hjärta när man är i den åldern. (...) Man letar efter den här perfekta killen, han som ska ta hand om en. Jamen, som Edward.”

”Karaktären är uppbyggd på ett sätt som gör att man ska bli kär i han. Han är den här fantastiska, känsliga konstnären som dör för dig bokstavligen. Han låter dig var på torra land, medan han själv drunknar och dör. Det är första gången som man blir såhär riktigt kär. Det är ångest eftersom ingenting annat kommer bli såhär bra.”